

KONSTRUKCJE BUDOWLANE

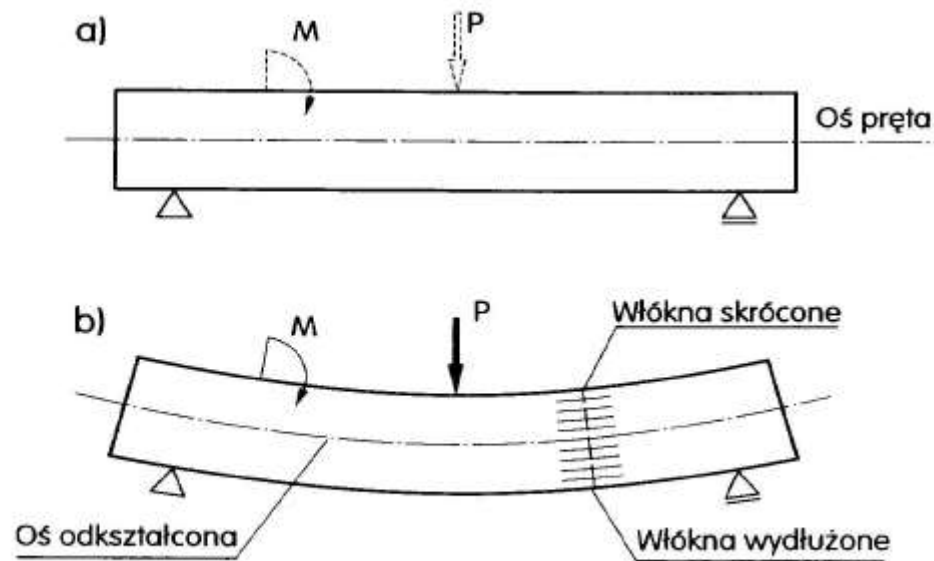
PROJEKTOWANIE ZGINANYCH BELEK DREWNIANYCH

Mgr inż. Angelika Raczak

WIADOMOŚCI OGÓLNE

O **zginaniu** mówimy wówczas, gdy prosta początkowo oś pręta ulega pod wpływem obciążenia zakrzywieniu, przy czym włókna pręta od strony wypukłej ulegają wydłużeniu, a od strony wklęsłej skróceniu. Zginaniu podlegają te elementy konstrukcji prętowych, w których spośród sił przekrojowych występują:

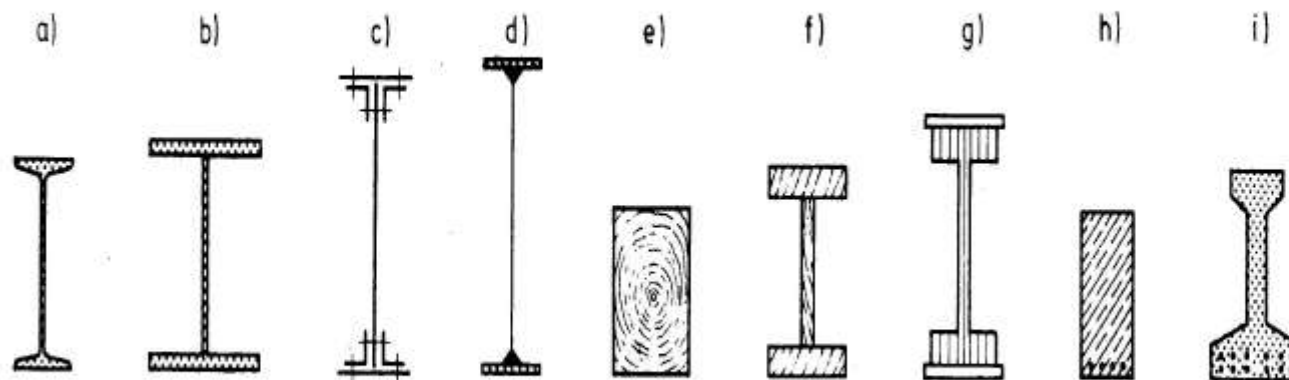
- Wyłącznie momenty zginające M – **zginanie czyste**
- Równocześnie momenty zginające M i siły poprzeczne V – **zginanie ze ścinaniem**

Rys. 1.

Elementy zginane

Zginanie czyste występuje w konstrukcjach budowlanych bardzo rzadko, nie ma więc znaczenia praktycznego. Zwykle ten drugi przypadek zginania (zginanie ze ścinaniem) występuje w belkach, które są elementami najczęściej tworzącymi konstrukcje budowlane. Mogą one być elementami nośnymi stropów, schodów, konstrukcji dachów, belek nadproży itd. Obciążenie belki jest najczęściej prostopadłe do jej osi, więc w przekrojach poprzecznych występują zarówno momenty zginające, jak i siły poprzeczne. Ponieważ zazwyczaj to właśnie moment zginający wywiera decydujący wpływ na sposób pracy belek, określa się je mianem elementów zginanych. Można stosować różne przekroje poprzeczne belek zginanych, pokazano je na rys. 2.

Rys. 2.

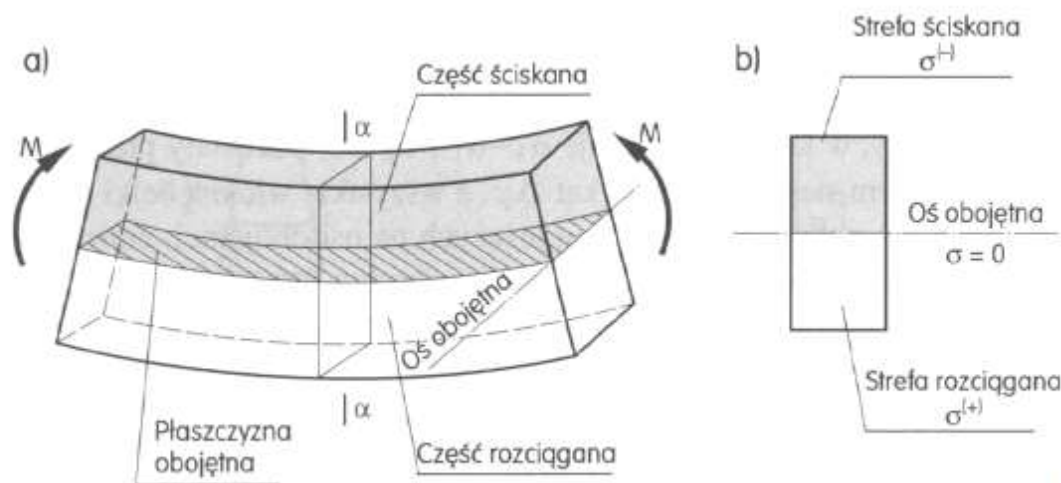
Elementy zginane – belki zginane

Jak wcześniej wspomniano włókna od strony wypukłej odkształconego pręta ulegają wydłużeniu, a od strony wklęsłej skróceniu, rozgranicza je warstwa włókien, których długość nie ulega zmianie. Warstwę tę nazywamy powierzchnią obojętną, a jej ślad w przekroju poprzecznym nosi nazwę osi obojętnej – rys. 4.

Płaszczyzna obojętna dzieli element zginany na dwie części (rys. 4.):

- **Rozciągana** – obejmująca włókna wydłużone na skutek odkształcenia
- **Ściskana** – obejmująca włókna skrócone w wyniku odkształcenia pręta.

Oś obojętna dzieli przekrój zginanego pręta na dwie strefy: ściskaną i rozciąganą (rys. 4 i 5.).

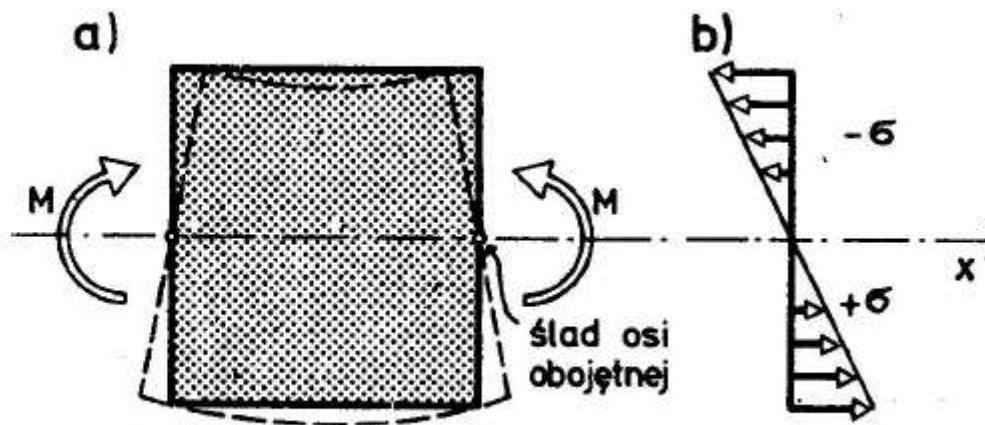
Rys. 4.

Oś obojętna
Strefa rozciągana
i ściskana

Na podstawie dokonanych spostrzeżeń można stwierdzić, że we włóknach zginanego pręta występują naprężenia normalne σ - prostopadłe do pł. przekroju, będą to naprężenia różnych znaków:

- dodatnie σ^+ – rozciągające, w strefie rozciąganej przekroju poprzecznego pręta zginanego,
- ujemne σ^- – ściskające, w strefie ściskanej przekroju poprzecznego pręta zginanego,
- równe zero – na osi obojętnej przekroju.

Oś obojętna

**Strefa rozciągana
i ściskana**

Naprężenia normalne

Na podstawie prawa Hooke'a, który wyraża związek pomiędzy naprężeniami i odkształceniami można wyprowadzić wzór na naprężenia normalne σ w dowolnym włóknie belki (pręta) zginanego oddalonym o z_i od osi obojętnej:

$$\sigma_i = \frac{M z_i}{I_y},$$

w którym:

M – moment zginający w rozpatrywanym przekroju pręta,

z_i – współrzędna włókna i ,

I_y – moment bezwładności pola przekroju poprzecznego względem osi obojętnej – względem osi głównej środkowej przekroju, która pokrywa się ze śladem płaszczyzny obojętnej w przekroju poprzecznym pręta zginanego.

Naprężenia σ będą największe wtedy, gdy z_i będzie największe, a więc w skrajnych włóknach górnych i dolnych

$$\sigma_g = -\frac{M}{\frac{I_y}{z_g}}, \quad \sigma_d = +\frac{M}{\frac{I_y}{z_d}},$$

NAPRĘŻENIA PRZY ZGINANIU

Z wytrzymałości materiałów wiadomo, że wyrażenia:

$$W_g = \frac{I_y}{z_g}, \quad W_d = \frac{I_y}{z_d},$$

są wskaźnikami wytrzymałości na zginanie przekroju względem osi obojętnej.

Wobec powyższego:

$$\sigma_g = -\frac{M}{W_g}, \quad \sigma_d = +\frac{M}{W_d}$$

Jeżeli przekrój belki jest również symetryczny względem osi obojętnej, wówczas:

$$W_g = W_d = W_y,$$

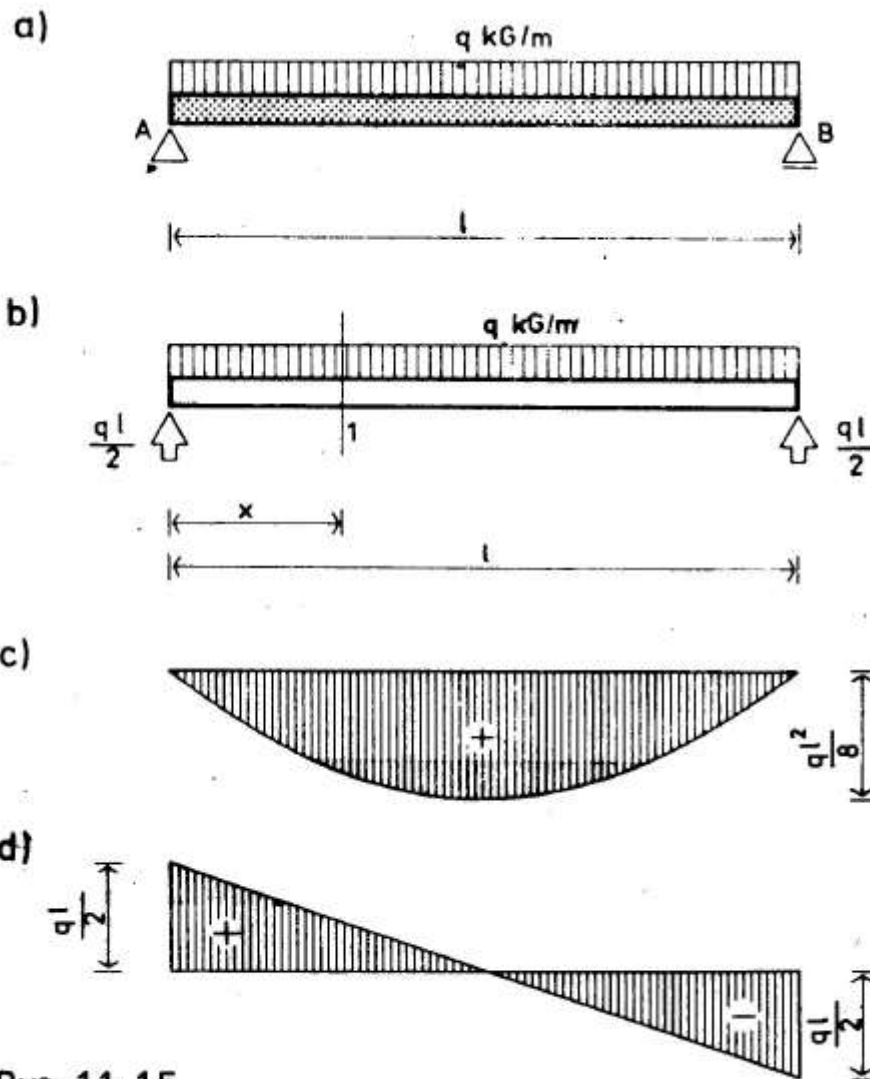
zaś naprężenia maksymalne we włóknach skrajnych mają tę samą wartość liczbową, mianowicie:

$$\sigma_{max} = \mp \frac{M}{W_y}$$

PODSTAWOWE WZORY

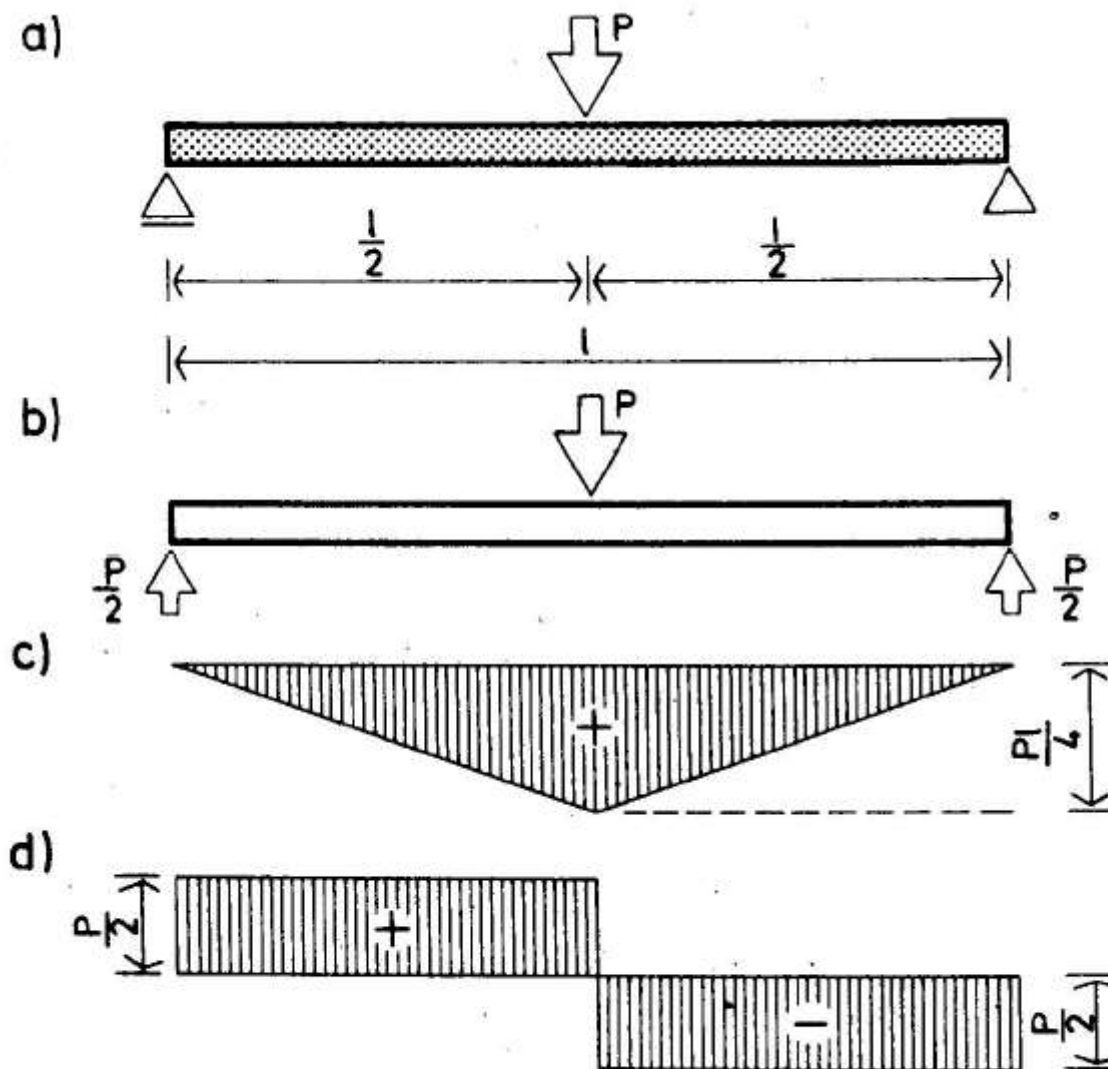
CZyste ZGINAIE

SIŁY WEWNĘTRZNE BELKA PROSTA (WOLNOPODPARTA)

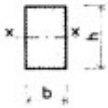

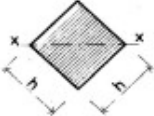
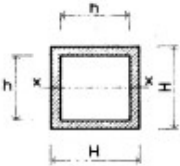

**SIŁY
WEWNĘTRZNE
BELKA PROSTA
(WOLNOPODPARTA)**

CHARAKTERYSTYKI WYBRANYCH PRZEKROJÓW POPRZECZNYCH

Przekrój	Powierzchnia przekroju A	Położenie środka ciężkości c_x	Moment bezwładności I_x	Wskaźnik wytrzymałości na zginanie W_x
	bh	$\frac{h}{2}$	$\frac{bh^3}{12}$	$\frac{bh^2}{6}$
	h^2	$\frac{h}{2}$	$\frac{h^4}{12}$	$\frac{h^3}{6}$
	h^2	$\frac{h}{\sqrt{2}}$	$\frac{h^4}{12}$	$\frac{\sqrt{2}}{12} h^3 = 0,12h^3$
	$H^2 - h^2$	$\frac{H}{2}$	$\frac{H^4 - h^4}{12}$	$\frac{H^4 - h^4}{6H}$

PARAMETRY GEOMETRYCZNE PRZEKROJÓW

Jak podano wyżej wskaźnik wytrzymałości przekroju prostokątnego W_y określa się ze wzoru:

$$W_y = \frac{b h^2}{6},$$

Warunek stanu granicznego nośności (wytrzymałości) belki zginanej z drewna:

$$\sigma_{max} = \mp \frac{M}{W_y} \leq f_{m,d}$$

Wzór na określenie potrzebnej wysokości belki zginanej z drewna:

$$h \geq \sqrt{\frac{6 M}{b f_{m,d}}}$$

Projektowanie
belek zginanych
z drewna

SGN – STAN
GRANICZNY
NOŚNOŚCI

$$f_{m,d} = \frac{k_{mod} f_{m,k}}{\gamma_M}$$

$f_{m,d}$ – WYTRZYMAŁOŚĆ OBLICZENIOWA DREWNA NA ZGINANIE

$f_{m,k}$ – WYTRZYMAŁOŚĆ CHARAKTERYSTYCZNA DREWNA NA ZGINANIE

$f_{m,k}$ = WARTOŚCI LICZBOWEJ OKREŚLAJĄCEJ KLASĘ DREWNA

np. **C24** $\longrightarrow$ $f_{m,k} = 24 \text{ MPa}$

γ_M CZĘŚCIOWY WSPÓŁCZYNNIK WŁAŚCIWOŚCI MATERIAŁU

k_{mod} WSPÓŁCZYNNIK MODYFIKUJĄCY WYTRZYMAŁOŚĆ ZALEŻNY
OD CZASU TRWANIA OBCIĄŻENIA I WILGOTNOŚCI – KLASY
UŻYTKOWANIA KONSTRUKCJI PRZYJMOWANY DLA OBCIĄŻENIA
O NAJKRÓTSZYM CZASIE DZIAŁANIA

SGN
KONSTRUKCJI
DREWNIANYCH
WYTRZYMAŁOŚĆ
OBLICZENIOWA
DREWNA NA
ZGINANIE

KLASY TRWANIA OBCIĄŻENIA

(1)P Klasy trwania obciążenia charakteryzuje oddziaływanie obciążenia stałego w ciągu określonego czasu w okresie użytkowania konstrukcji. W przypadku oddziaływań zmiennych, odpowiednia klasa powinna być określona na podstawie oszacowania typowej zmienności obciążenia w czasie.

(2)P W obliczeniach dotyczących wytrzymałości i sztywności konstrukcji oddziaływania powinny być zaliczone do jednej z klas trwania obciążenia wymienionych w tablicy 2.1.

Tablica 2.1 – Klasy trwania obciążenia

Klasa trwania obciążenia	Rząd wielkości skumulowanego trwania obciążenia charakterystycznego
Stale	ponad 10 lat
Długotrwałe	6 miesięcy – 10 lat
Średniotrwałe	1 tydzień – 6 miesięcy
Krótkotrwałe	Mniej niż 1 tydzień
Chwilowe	

UWAGA: Przykłady obciążeń zaliczonych do odpowiednich klas trwania obciążenia podano w tablicy 2.2. Ze względu na różnice obciążeń klimatycznych (śnieg, wiatr) w poszczególnych krajach, informacje dotyczące czasu ich trwania mogą być wyszczególnione w Załączniku Krajowym.

Tablica 2.2 – Przykłady zaliczania obciążeń do klas trwania obciążenia

Klasa trwania obciążenia	Rząd wielkości skumulowanego trwania obciążenia charakterystycznego
Stałe	ciężar własny
Długotrwałe	obciążenie magazynu (składowanie)
Średniotrwałe	obciążenie użytkowe, śnieg
Krótkotrwałe	~~śnieg~~ , wiatr
Chwilowe	~~wiatr~~ , obciążenie awaryjne

KLASY UŻYTKOWANIA (UŻYTKOWA) KONSTRUKCJI

- KLASA UŻYTKOWANIA PIERWSZA** – WILGOTNOŚĆ WZGLĘDNA OTACZAJĄCEGO POWIETRZA MNIEJSZA OD 65%
- KLASA UŻYTKOWANIA DRUGA** – WILGOTNOŚĆ WZGLĘDNA OTACZAJĄCEGO POWIETRZA MNIEJSZA OD 85%
- KLASA UŻYTKOWANIA TRZECIA** – WILGOTNOŚĆ DREWNA WYŻSZA NIŻ ODPOWIADAJĄCA KLASIE UŻYTKOWANIA 2.

Tablica 3.1 – Wartości współczynnika k_{mod}

Materiał	Norma	Klasa użytkowa	Klasa czasu trwania obciążenia				
			Działanie stałe	Działanie długo-terminowe	Działanie o średniej długości	Działanie krótko-terminowe	Działanie chwilowe
Drewno lite	EN 14081-1	1	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		2	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		3	0,60	0,55	0,65	0,70	0,90
Drewno klejone warstwowo	EN 14080	1	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		2	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		3	0,50	0,55	0,65	0,70	0,90
Deska LVL	EN 14374, EN14279	1	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		2	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		3	0,50	0,55	0,65	0,70	0,90
Sklejka	EN 636 Część 1, Część 2, Część 3 Część 2, Część 3 Część 3	1	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		2	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		3	0,50	0,55	0,65	0,70	0,90
Płyta OSB	EN 300 OSB/2 OSB/3, OSB/4 OSB/3, OSB/4	1	0,30	0,45	0,65	0,85	1,10
		1	0,40	0,50	0,70	0,90	1,10
		2	0,30	0,40	0,55	0,70	0,90
Płyta wiórowa	EN 312 Część 4, Część 5 Część 5 Część 6, Część 7 Część 7	1	0,30	0,45	0,65	0,85	1,10
		2	0,20	0,30	0,45	0,60	0,80
		1	0,40	0,50	0,70	0,90	1,10
		2	0,30	0,40	0,55	0,70	0,90
Płyta pilśniowa, twarda	EN 622-2 HB.LA, HB.HLA 1 i 2 HB.HLA1 i 2	1	0,30	0,45	0,65	0,85	1,10
		2	0,20	0,30	0,45	0,60	0,80
Płyta pilśniowa, półtwarda	EN 622-3 MBH.LA1 i 2 MBH.HLS1 i 2 MBH.HLS1 i 2	1	0,20	0,40	0,60	0,80	1,10
		1	0,20	0,40	0,60	0,80	1,10
		2	-	-	-	0,45	0,80
Płyta pilśniowa, MDF	EN 622-5 MDF.LA, MDF.HLS MDF.HLS	1	0,20	0,40	0,60	0,80	1,10
		2	-	-	-	0,45	0,80

(4) Dla zamontowanego drewna o wilgotności równej punktowi nasycenia włókien lub w stanie zbliżonym do niego, a które może ulec wysuszeniu pod obciążeniem, wartości k_{def} podane w Tablicy 3.2, należy powiększyć o 1,0.

Tablica 3.1 – Wartości współczynnika k_{mod}

Materiał	Norma	Klasa użytkowa	Klasa czasu trwania obciążenia				
			Działanie stałe	Działanie długo-terminowe	Działanie o średniej długości	Działanie krótko-terminowe	Działanie chwilowe
Drewno lite	EN 14081-1	1	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		2	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		3	0,60	0,55	0,65	0,70	0,90
Drewno klejone warstwowo	EN 14080	1	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		2	0,60	0,70	0,80	0,90	1,10
		3	0,50	0,55	0,65	0,70	0,90

Przykładowo dla drugiej klasy użytkowania konstrukcji przy projektowaniu belki stropu w pomieszczeniach mieszkalnych, gdzie najkrócej działającym obciążeniem jest obciążenie zmienne – użytkowe zaliczane do średniotrwalej klasy trwania obciążenia $k_{mod} = 0,80$

SGN
KONSTRUKCJI
DREWNIANYCH
WSPÓŁCZYNNIK
 k_{mod}

Tablica 2.3 – Zalecane wartości częściowych współczynników wartości materiału (γ_M)

Stany graniczne nośności	γ_M
Kombinacje podstawowe	
Drewno lite	1,3
Drewno klejone warstwowo	1,25
LVL, sklejka, płyty OSB	1,2
Płyty wiórowe	1,3
Płyty pilśniowe twarde	1,3
Płyty pilśniowe półtwarde	1,3
Płyty pilśniowe miękkie	1,3
Złącza	1,3
Płytki kolczaste	1,25
Kombinacje wyjątkowe	1,0

SGN
KONSTRUKCJI
DREWNIANYCH

WSPÓŁCZYNNIK γ_M

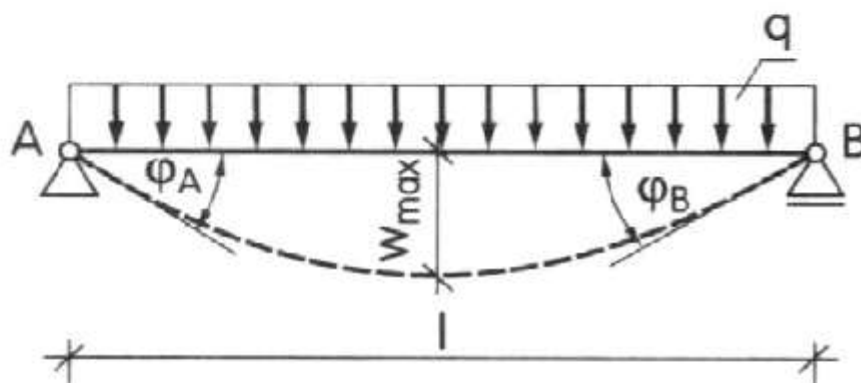
Tablica 1 – Klasy wytrzymałości – Wartości charakterystyczne

		Topola i gatunki iglaste												Gatunki liściaste						
		C14	C16	C18	C20	C22	C24	C27	C30	C35	C40	C45	C50	D30	D35	D40	D50	D60	D70	
Właściwości wytrzymałościowe (w N/mm ²)																				
Zginanie	$f_{m,k}$	14	16	18	20	22	24	27	30	35	40	45	50	30	35	40	50	60	70	
Rozciąganie wzdłuż włókien	$f_{t0,k}$	8	10	11	12	13	14	16	18	21	24	27	30	18	21	24	30	36	42	
Rozciąganie w poprzek włókien	$f_{t90,k}$	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	
Ściskanie wzdłuż włókien	$f_{c0,k}$	16	17	18	19	20	21	22	23	25	26	27	29	23	25	26	29	32	34	
Ściskanie w poprzek włókien	$f_{c90,k}$	2,0	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,1	3,2	8,0	8,4	8,8	9,7	10,5	13,5	
Ścinanie	f_{vk}	1,7	1,8	2,0	2,2	2,4	2,5	2,8	3,0	3,4	3,8	3,8	3,8	3,0	3,4	3,8	4,6	5,3	6,0	
Właściwości sprężyste (w kN/mm ²)																				
Średni moduł sprężystości wzdłuż włókien	$E_{0,mean}$	7	8	9	9,5	10	11	11,5	12	13	14	15	16	10	10	11	14	17	20	
5 % kwantyl modułu sprężystości wzdłuż włókien	$E_{0,05}$	4,7	5,4	6,0	6,4	6,7	7,4	7,7	8,0	8,7	9,4	10,0	10,7	8,0	8,7	9,4	11,8	14,3	16,8	
Średni moduł sprężystości w poprzek włókien	$E_{90,mean}$	0,23	0,27	0,30	0,32	0,33	0,37	0,38	0,40	0,43	0,47	0,50	0,53	0,64	0,69	0,75	0,93	1,13	1,33	
Średni moduł odkształcenia postaciowego	G_{mean}	0,44	0,5	0,56	0,59	0,63	0,69	0,72	0,75	0,81	0,88	0,94	1,00	0,60	0,65	0,70	0,88	1,06	1,25	
Gęstość (w kg/m ³)																				
Gęstość charakt.	ρ_k	290	310	320	330	340	350	370	380	400	420	440	460	530	560	590	650	700	900	
Średnia gęstość	ρ_{mean}	350	370	380	390	410	420	450	460	480	500	520	550	640	670	700	780	840	1080	
UWAGA: a Podane wyżej wartości wytrzymałości na rozciąganie, ściskanie, ścinanie, 5 % kwantylu modułu sprężystości, średniego modułu sprężystości oraz średniego modułu odkształcenia postaciowego zostały obliczone z zastosowaniem wzorów podanych w załączniku A.																				
b Właściwości zamieszczone w tablicy są określone dla wilgotności drewna odpowiadającej temperaturze 20 °C i wilgotności powietrza 65 %.																				
c Zachodzi możliwość ograniczonej dostępności drewna klas C45 i C50.																				

		Topola i gatunki iglaste											
		C14	C16	C18	C20	C22	C24	C27	C30	C35	C40	C45	C50
Właściwości wytrzymałościowe (w N/mm ²)													
Zginanie	$f_{m,k}$	14	16	18	20	22	24	27	30	35	40	45	50
Rozciąganie wzdłuż włókien	$f_{t,0,k}$	8	10	11	12	13	14	16	18	21	24	27	30
Rozciąganie w poprzek włókien	$f_{t,90,k}$	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Ściskanie wzdłuż włókien	$f_{c,0,k}$	16	17	18	19	20	21	22	23	25	26	27	29
Ściskanie w poprzek włókien	$f_{c,90,k}$	2,0	2,2	2,2	2,3	2,4	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9	3,1	3,2
Ścinanie	$f_{v,k}$	1,7	1,8	2,0	2,2	2,4	2,5	2,8	3,0	3,4	3,8	3,8	3,8
Właściwości sprężyste (w kN/mm ²)													
Średni moduł sprężystości wzdłuż włókien	$E_{0,mean}$	7	8	9	9,5	10	11	11,5	12	13	14	15	16
5 % kwantyl modułu sprężystości wzdłuż włókien	$E_{0,05}$	4,7	5,4	6,0	6,4	6,7	7,4	7,7	8,0	8,7	9,4	10,0	10,7
Średni moduł sprężystości w poprzek włókien	$E_{90,mean}$	0,23	0,27	0,30	0,32	0,33	0,37	0,38	0,40	0,43	0,47	0,50	0,53
Średni moduł odkształcenia postaciowego	G_{mean}	0,44	0,5	0,56	0,59	0,63	0,69	0,72	0,75	0,81	0,88	0,94	1,00
Gęstość (w kg/m ³)													
Gęstość charakt.	ρ_k	290	310	320	330	340	350	370	380	400	420	440	460
Średnia gęstość	ρ_{mean}	350	370	380	390	410	420	450	460	480	500	520	550

Przez linię ugięcia rozumiemy zakrzywioną oś belki powstałą na skutek obciążenia. Odległość między punktami na osi belki przed i po odkształceniu nazywamy ugięciami lub rzędnymi linii ugięcia, zwanej także osią odkształconą.

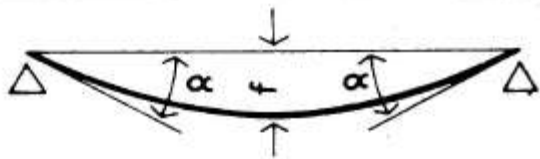
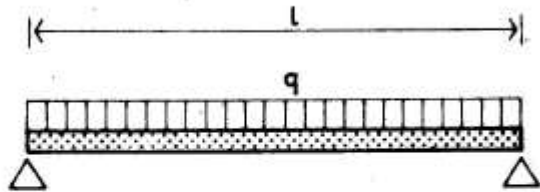
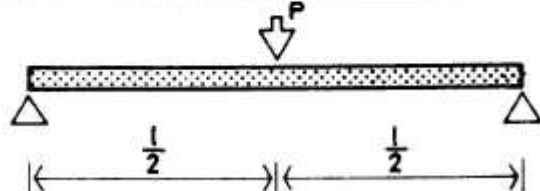

Przy projektowaniu konstrukcji nie można dopuścić do zbyt dużych ugięć belek nie tylko ze względów estetycznych, lecz także z uwagi na właściwe spełnienie funkcji, na połączeniach belek z innymi elementami, możliwość uszkodzenia elementów przylegających do konstrukcji, powstania zbyt szerokich rys w strefie rozciąganej np. na powierzchni tynku, w belkach żelbetowych, możliwość utraty szczelności pokrycia dachowego. W przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnej (granicznej), przekrój belki trzeba odpowiednio zwiększyć.

Odkształcenia belek zginanych Linia ugięcia

Maksymalne ugięcia nie mogą przekraczać określonych przepisami wartości zależnych od materiału belki jej rozpiętości i przeznaczenia. Dlatego przy projektowaniu belek należy po sprawdzeniu **stanu granicznego nośności** – obliczeniu potrzebnego przekroju poprzecznego belki należy również sprawdzić maksymalne ugięcie tzn. sprawdzić warunek **stanu granicznego użyteczności** w postaci:

$$u_{max} = w_{max} = f_{max} \leq w_{lim},$$

Lp.		α	f
1		$\frac{1}{24} \frac{ql^3}{EI}$	$\frac{5}{384} \frac{ql^4}{EI}$
2		$\frac{1}{16} \frac{Pl^2}{EI}$	$\frac{Pl^3}{48EI}$

**SGU – stan
graniczny
użyteczności**

**Maksymalna
strzałka ugięcia
wybranych belek**

Ugięcie maksymalne belki wolno podpartej przy obciążeniu ciągłym wynosi:

$$f_{max} = \frac{5}{384} \cdot \frac{ql^4}{EI}$$

Moment maksymalny w tej belce jest równy $M_{max} = \frac{ql^2}{8}$.

Wartość tę można wprowadzić do wzoru na ugięcie belki i zapisać go następująco: $f_{max} = \frac{1}{EI} \cdot \frac{5l^2}{48} \cdot \frac{ql^2}{8}$ lub w innej postaci:

$$f_{max} = \frac{5}{48} \cdot \frac{M_{max} l^2}{EI}$$

Ostatni wzór można stosować do obliczania ugięcia w przypadkach, kiedy obciążenie belki jest złożone i obliczanie ugięcia na podstawie prostych wzorów jest uciążliwe lub niemożliwe. Otrzymany wynik jest wystarczający do obliczeń inżynierskich, chociaż jest obarczony niewielkim błędem.

Przeprowadzając obliczenia ugięć należy szczególną uwagę zwracać, aby wszystkie wielkości występujące we wzorach wyrażać w spójnych („tych samych”) jednostkach, najlepiej w **niutonach [N]** i **milimetrach [mm]**. Obciążenie **q [N/mm]**; moment **M [Nmm]**; rozpiętość **l [mm]**; Moduł Young'a **E [N/mm²]** moment bezwładności **I [mm⁴]**. W takiej sytuacji otrzymuje się ugięcie **f w [mm]**.

Odkształcenia belek zginanych Linia ugięcia

WZÓR PRZYBLIŻONY DLA BELEK WOLNO PODPARTYCH

Stan graniczny użyteczności belek stropu drewnianego

$$u_{fin} = u_{fin,G} + u_{fin,Q1} + \sum u_{fin,Qi} \leq u_{net,fin}$$

- Obciążenie stałe g i/lub G

$$u_{fin,G} = u_{inst,G} (1 + k_{def})$$

- Obciążenie zmienne wiodące Q1

$$u_{fin,Q1} = u_{inst,Q1} (1 + \psi_{2,1} k_{def})$$

- Pozostałe obciążenia zmienne

$$u_{fin,Qi} = u_{inst,Qi} (\psi_{0,i} + \psi_{2,i} k_{def}) \quad (i > 1)$$

- Ugięcie graniczne

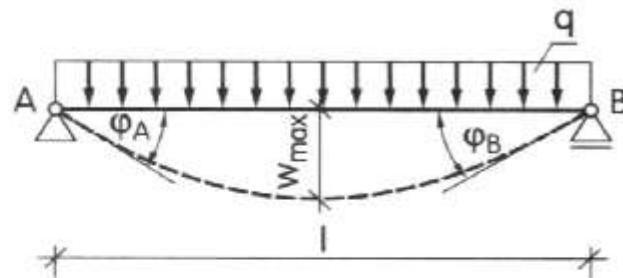
$$w_{net,fin} = \frac{l_0}{300} \quad \text{dla elementów stropów tynkowanych}$$

$$w_{net,fin} = \frac{l_0}{250} \quad \text{dla elementów stropów nie tynkowanych}$$

SGU

W PROJEKTOWANIU
KONSTRUKCJI
DREWNIANYCH

$$u_{inst,G} = \frac{5}{384} \frac{g_k l^4}{E_{0,mean} I_y}; \quad u_{inst,Q} = \frac{5}{384} \frac{q_{k,i} l^4}{E_{0,mean} I_y}$$

g_k – obciążenie stałe o wartości charakterystycznej [N/mm],

$q_{k,i}$ – obciążenie zmienne o wartości charakterystycznej [N/mm],

$l = l_o$ – rozpiętość obliczeniowa belki [mm],

I_y – moment bezwładności przekroju poprzecznego [mm⁴],

Dla przekroju prostokątnego $b \times h$ moment bezwładności wyraża się wzorem (oś $y - y$ jest osią obojętną przekroju, wymiar h jest prostopadły do osi y):

$$I_y = \frac{b \cdot h^3}{12}$$

Ugięcie chwilowe
 u_{inst} belki
wolnopodpartej
z drewna
o przekroju
prostokątnym

$E_{0, mean}$ – średni moduł sprężystości podłużnej (wzdłuż włókien) dla danej klasy drewna [N/mm^2],

$$1 \text{ kN/mm}^2 = 1000 \text{ N/mm}^2$$

Właściwości	Oznaczenie	Klasa drewna konstrukcyjnego litego, iglastego				
		C18	C22	C24	C27	C30
		[N/mm^2] $\equiv$ [MPa]				
Wytrzymałość na zginanie, charakterystyczna	$f_{m,k}$	18	22	24	27	30
Średni moduł sprężystości wzdłuż włókien	$E_{0, mean}$	[kN/mm^2] $\equiv$ [GPa]				
		9	10	11	11,5	12

**Klasy
wytrzymałości
drewna iglastego
konstrukcyjnego
– wybrane
charakterystyki**

Tablica 3.2 – Wartości współczynnika k_{def} dla drewna i materiałów drewnopochodnych

Materiał	Norma	Klasa użytkowania		
		1	2	3
Drewno lite	EN 14081-1	0,60	0,80	2,00
Drewno klejone warstwowo	EN 14080	0,60	0,80	2,00

Wartość
współczynnika
 k_{def}

$$k_{\text{def}} = 0,8$$

Najczęściej jest przyjmowana druga klasa użytkowania konstrukcji.

KLASA UŻYTKOWANIA DRUGA – WILGOTNOŚĆ WZGLĘDNA
OTACZAJĄCEGO POWIETRZA
MNIEJSZA OD 85%

Wartości współczynników ψ_2 oraz ψ_0 ustala się według normy PN-EN 1990

Tablica A 1.1 – Zalecane wartości współczynników ψ dla budynków

Oddziaływania	ψ_0	ψ_1	ψ_2
Obciążenie zmienne w budynkach, kategoria (patrz EN 1991-1-1)			
Kategoria A: powierzchnie mieszkalne	0,7	0,5	0,3
Kategoria B: powierzchnie biurowe	0,7	0,5	0,3
Kategoria C: miejsca zebrania	0,7	0,7	0,6
Kategoria D: powierzchnie handlowe	0,7	0,7	0,6
Kategoria E: powierzchnie magazynowe	1,0	0,9	0,8
Kategoria F: powierzchnie ruchu pojazdów pojazdy ≤ 30 kN	0,7	0,7	0,6
Kategoria G: powierzchnie ruchu pojazdów 30 kN < ciężar pojazdu ≤ 160 kN	0,7	0,5	0,3
Kategoria H: dachy	0	0	0,0
Obciążenie budynków śniegiem (patrz EN 1991-1-3) ^{a1}			
Finlandia, Islandia, Norwegia, Szwecja	0,70	0,50	0,20
Pozostałe kraje CEN, miejscowości położone na wysokości H > 1000 m ponad poziom morza	0,70	0,50	0,20
Pozostałe kraje CEN, miejscowości położone na wysokości H $\leq$ 1000 m ponad poziom morza	0,50	0,20	0,20
Obciążenie wiatrem (patrz EN 1991-1-4)	0,6	0,2	0
Temperatura (nie pożarowa) w budynku (patrz EN 1991-1-5)	0,6	0,5	0
UWAGA: Wartości ψ mogą być określone w załączniku krajowym ^{a1} Dotyczy krajów nie wymienionych poniżej – patrz miarodajne warunki miejscowe.			

Wartości współczynników:

ψ_2 oraz ψ_0

KATEGORIA A:

Powierzchnie mieszkalne

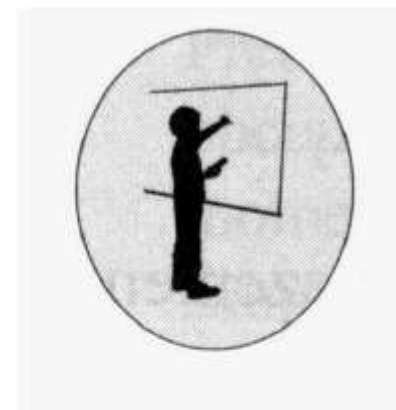
$$\psi_2 = 0,3$$

$$\psi_0 = 0,7$$

Procedura projektowania drewnianych belek zginanych

1. Aranżacja stropu – rozmieszczenie belek stropowych.
2. Przyjęcie warstw stropu (rodzaj materiału i grubość warstw) oraz wstępnych wymiarów przekroju poprzecznego projektowanej belki.
3. Zestawienie obciążeń o wartości charakterystycznej, najpierw obciążenie powierzchniowe w $[kN/m^2]$ stałe g_k i zmienne q_k , następnie liniowe (ciągłe) na projektowaną belkę w $[kN/m]$.
4. Stworzenie (obliczenie) kombinacji STR oddziaływań w trwałej sytuacji obliczeniowej projektowanej belki.
5. Analiza statyczna projektowanego elementu konstrukcyjnego – ustalenie schematu statycznego oraz obliczenie wartości ekstremalnych sił wewnętrznych, przede wszystkim momentu zginającego M_y .
6. Sprawdzenie stanu granicznego nośności (SGN) projektowanej belki.
7. Obliczenie ugięć – sztywności projektowanej belki (sprawdzenie stanu granicznego użytkowości – SGU).

PODSUMOWANIE